

НОВІ ПЕРСПЕКТИВНІ СОРТИ ГРУШИ (*PIRUS COMMUNIS* L.) СЕЛЕКЦІЇ ПРИДНІСТРОВСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ САДІВНИЦТВА ІС НААН УКРАЇНИ

Н.І. ГАВРИЛЕЦЬ, кандидат с.-г. наук

О.І. МИКИЧУК, молодший наук. співробітник

Придністровська дослідна станція садівництва (ПДСС) ІС НААН України,
059053, Чернівецька область, Чернівецький район, с. Годилів, вул. Яблунівська, 1,
e-mail: prydniistrovska@ukr.net

М.В. КАЗАНЦЕВ, аспірант

Інститут садівництва (ІС) НААН України, 03027, Київ-27, вул. Садова, 23

*Подано результати селекційної роботи щодо отримання нових сортів та елітних форм груші селекції Придністровської ДСС ІС НААН, а саме Ластівка, Легенда Карпат, Сайва та гібридів (1-8-45/00), (2-14-22/05), які відзначаються комплексом господарсько-цінних ознак. Сорти та гібриди інтенсивного типу, скороплідні, з високим потенціалом продуктивності та стійкості до основних хвороб. Вступ у плодоношення на підщепі груша лісова був раннім (третій-п'ятий рік після садіння). Середній урожай, при схемі садіння 4,5 x 3 м, становив 37,2 кг/дер. (27,5т/га). Плоди відзначаються високими товарними та смаковими якостями (8,8-9,0 балів) і привабливим зовнішнім виглядом (сорт Ластівка має легкий рум'янець, а гібрид 2-14-22/05 червоноплідний). За розміром плодів виділився сорт Легенда Карпат з середньою масою - 323 г та максимальною -408 г. Сорти і форми характеризуються стійкістю до парші (*Venturia pirina*), а Легенда Карпат і до плодової гнилі (*Monilia fructigena* Pers.) а також високостійкий до бактеріозів (*Erwinia amylovora* Burill.).*

Ключові слова: груша, гібриди, сорт, селекція, скороплідність, смакові якості, стійкість, урожайність.

Актуальність досліджень. В сучасному інтенсивному садівництві все більше зростає роль сорту і підвищуються до нього вимоги. В одних і тих самих умовах вирощування тільки за рахунок підбору сортів з одиниці площі, зайнятої садом, можна отримати урожай в 1,3-1,5 рази більший і значно підвищити економічну ефективність виробництва плодів [1, 2].

Для Прикарпаття та Наддністрянщини груша є пріоритетною культурою. Тому на Придністровській ДСС ІС НААН основними напрямками наукової роботи є створення нових високопродуктивних сортів осіннього та зимового строків дозрівання, які характеризуються високими товарними якостями плодів, зимостійкістю, стійкістю до основних хвороб та добре адаптованих до місцевих умов вирощування[3].

Для сучасних садів інтенсивного типу необхідні слабо та середньорослі сорти з рідкою чи середньою густотою компактною кроною, скороплідні, з високим та регулярним урожаєм, доброю якістю плодів та стійкі до біотичних і абіотичних факторів.

В результаті багаторічної роботи селекціонерів станції В.І. Сайко та Л.Ф. Сатіної отримані сорти осіннього, зимового та пізно-зимового строків досягання: Буковинка, Бурштинова, Звенячинська, Круноплідна, Осінь Буковини, Чернівчанка, Хотинчанка, Кучерянка, Сторожинецька, Яблунівська. Дані сорти вирощуються в різних регіонах України.

Методика. Дослідження проводилися на Придністровській ДСС ІС НААН. Вивчалися нові сорти та гібридні сіянці груші. Обліки та спостереження виконувалися за загальноприйнятими методиками [4, 5, 6].

Результати досліджень. Враховуючи основні вимоги до селекції груші на станції отримали нові сорти – Ластівка, Легенда Карпат, Сайва та дві елітні форми.

Ластівка. Автори – Н.І. Гаврилець, З. М. Кожокар, О.І. Микичук, І.В. Ружицька, Л.І. Олексюк. Патент № 210943 від 30.11.2021. Сорт осіннього терміну досягання. Отриманий від схрещування сортів Конференція х Скороспілка із Треву. Забезпечує урожайність 23,4 т/га на п'ятий рік плодоношення при схемі садіння 4,5х3 м, (підшепа груша лісова). Стійкий до парші (*Venturia pirina*) та плодової гнилі (*Monilia fructigena Pers.*).

Дерево середньоросле з широкопірамідальною кроною. Плоди вище середнього розміру (середня маса – 170 г, максимальна – 215 г), видовжено-грушоподібної форми, у період знімальної стиглості яскраво-жовтого забарвлення з легким розмитим рум'янцем, привабливі (8,0 бали). М'якуш кремовий, кисло-солодкий, смакові якості плодів відмінні (8,8 бали). Знімальна стиглість настає в середині вересня, споживча – на початку жовтня.

Сорт внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні 2021 році.

Легенда Карпат. Автори – Н.І. Гаврилець, З.М. Кожокар, О.І. Микичук. Патент № 150949 від 13.10.2015. Сорт осіннього терміну досягання (друга половина вересня). Отриманий шляхом гібридизації сортів (Франсуа Коньє х Деканка дю Коміс). Стійкий до парші (*Venturia pirina*) та плодової гнилі (*Monilia fructigena Pers.*), високостійкий до бактеріозів (*Erwinia amylovora Burill.*).

Дерева за силою росту – середньорослі (3,9 м), з компактним габітусом крони (об'єм крони - 7,4 м³ та 5,6 м² площа проєкції крони). Однорічні пагони прямі за формою з міжвузлями середньої довжини, мають помірно коричневий колір та багато сочевичок. Серед плодкових утворень переважають кльчатки. Плодоносить щедро та регулярно. Сорт скороплідний, на підшепі груша лісова вступає в плодоношення на четвертий рік після садіння в сад, забезпечуючи урожайність 28,9 т/га.

Плоди дуже великі (середня маса – 323 г, максимальна – 408 г). Основне забарвлення жовте з слабкою оржавленістю. Шкірочка суха, середньої товщини. М'якоть жовтувата, дуже соковита, кисло-солодка зі слабким ароматом, відмінних смакових якостей (8,9-9,0 балів). Хімічний склад плодів, %: сухі розчинні речовини – 15,3, загальний цукор – 7,8, загальна кислотність – 0,18, вміст вітаміну С – 3,5 мг/100 г сирої маси.

Сорт внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні 2015 році.

Сайва. Автори – Н.І. Гаврилець, З.М. Кожокар, О.І. Микичук. Патент № 150645 від 13.08.2015. Сорт осінньо-зимового терміну досягання. Отриманий шляхом гібридизації сортів (Микола Крюгер х Грата). Зимостійкий та стійкий до парші (*Venturia pirina*) та високостійкий до бактеріозів (*Erwinia amylovora Burill.*).

Дерево середньоросле з компактною середньої густоти кроною. Переважаючий тип плодоношення – прості і складні кльчатки, списики. Плодоношення – регулярне. Високворожайний (30,2 т/га), скороплідний: вступає в плодоношення на 3-4 рік після садіння в сад.

Плоди дуже великі (середня маса 269 г), грушоподібної форми з привабливим зовнішнім виглядом (8,7 бала). Основне забарвлення зеленувато-жовте, покривне – у вигляді легкого розмитого рожевого рум'янцю. Шкірочка суха та тонка. М'якоть жовто-біла, масляниста, дрібнозерниста, середньої щільності, ніжна, дуже соковита, кисло-солодка, відмінних смакових якостей (8,7-8,9 бали). В плодах міститься, %: сухих речовин 18,2, цукрів 10,2, органічних кислот 0,44 та вітамін С 4,9 мг на 100 г сирої маси.

Сорт внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні 2015 році.

Елітна форма (1-8-45/00) (попередня назва Добряна). Автори – Н.І. Гаврилець, З.М. Кожокар, О.І. Микичук, Л.І. Олексюк. Гібрид зимового терміну дозрівання, створений в результаті вільного запилення сорту Яблунівська. Зимостійкий та стійкий до парші (*Venturi apirina*) та до бактеріозів (*Erwinia amylovora* Burill.) з високою врожайністю – 31,6 кг/дер.

Дерево середньоросле з широко-пірамідальною кроною.

Плоди від грушоподібної до майже округлої форми, дуже великих розмірів (середня маса – 273 г), мають привабливий зовнішній вигляд (8,0 бали), в період знімальної стиглості світло-зеленого забарвлення, споживчої – жовтого. М'якоть біла, кисло-солодка, добрих смакових якостей (8,8 бали).

Знімальна стиглість плодів настає в кінці вересня – на початку жовтня, період споживання – з кінця грудня до третьої декади лютого, в умовах холодильника – до березня.

Передано до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Заявка № 258004 від 14.12.2020.

Елітна форма (2-14-22/05) (попередня назва Сяйво). Автори – Н.І. Гаврилець, З.М. Кожокар, О.І. Микичук, Л.І. Олексюк. Осіннього терміну дозрівання, створена в результаті гібридизації (Pierre Corneille x Буковинка). Стійка до парші (*Venturi apirina*) та високостійка до бактеріозів (*Erwinia amylovora* Burill.).

Дерева середньорослі з компактною кроною. На підщепі груша лісова вступають у плодоношення на 4 рік після садіння. Гібрид характеризується скороплідністю з урожайністю – 25 кг/дер.

Плоди червоноплідні, подовжено-грушевидної форми з середньою масою – 248,2 г, мають привабливий зовнішній вигляд – 9,0 балів. Шкірочка тоненька, суха. М'якоть біла, дуже соковита, ніжна, напівмасляниста, солодка та відмінного смаку (9,0 балів).

Передано до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Заявка № 22258001 від 25.10.2022.

Список використаної літератури

1. Матвієнко М.В., Бабіна Р.Д., Кондратенко П.В.. Груша в Україні. Київ, 2006. 320 с.
2. Рульєв В.А. Конкуренентоспроможність плодів і ягід: монографія. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2007. 361 с.
3. Кожокар З.М., Гаврилець Н.І., Микичук О.І. Буковинська груша. *Садівництво по-українськи*. 2018. № 2. С. 30-32.
4. Кондратенко П.В., Бублик М.О. Методика проведення польових досліджень з плодовими культурами. Київ : Аграрна наука, 1996. 96 с.
5. Программа и методика сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур /Под общ. ред. Седова Е.Н. Орел: ВНИИСПК, 1999. 606 с.
6. Методика проведення експертизи сортів рослин групи плодовых, ягідних, горіхоплідних та винограду на відмінність, однорідність і стабільність. Вид. 2-ге, випр. і доп. / ред. Ткачик С.О. Вінниця, 2016. 850 с.

NEW PERSPECTIVE PEAR (*PIRUS COMMUNIS* L.) CULTIVARS BRED AT THE PRYDNISTROVSKA RESEARCH STATION OF HORTICULTURE, IH NAAS OF UKRAINE

N.I. HAVRYLETS, PhD

O.I. MYKYCHUK, Junior Research Worker

Prydnistrovska Research Station of Horticulture, IH NAAS of Ukraine,
059053, Chernivtsi region, Chernivtsi district, Hodyliv, 1, Yablunivska,
e-mail: prydniostrovska@ukr.net

M.V. KAZANTSEV, Postgraduate Student

Institute of Horticulture, NAAS of Ukraine, 03027, Kyiv, 23, Sadova Str.

Pear is a priority crop for Prykarpattia and Naddnistrianshchyna. This is facilitated by the natural and climatic conditions of the region. Therefore, at the Prydnistrovska Research Station of Horticulture, IH NAAS, the main directions of scientific work are the creation of new high-yield ingvarieties of autumn and winter ripening periods, which are characterized by high marketable fruit qualities, winterhardiness, resistance to major diseases and are well adapted to local growing conditions.

As a result of many years of work of breeders of the station V.I. Saiko and L.F. Satina varieties of autumn, winter and late-winter ripening periods were obtained: 'Bukovinka', 'Burshtynova', 'Zveniachynska', 'Krunpoplidna', 'Osin Bukovyny', 'Chernivchanka', 'Khotynchanka', 'Kucherianka', 'Storozhynetska', 'Yablunivska'. The sevarieties are grown in different regions of Ukraine.

The article presents the results of breeding research on the breeding of new varieties and elite forms of pear selection at the research station. Namely, 'Lastivka', 'Legenda of the Carpat', 'Saiva' and hybrids 1-8-45/00, 2-14-22/05, which are characterized by a complex of economic and valuable traits. Varieties and hybrids of the intensive type, quick-fruiting, with high productivity potential and resistance to major diseases. Fruiting on the forest pear roots took wasearly (third to fifth year after planting). The average yield for planting schemes of 4.5 x 3 m was 37.2 t/tree (27.5 t/ha).

*The fruits are characterized by high commercial and taste qualities (8.8-9.0 points) and anattractive appearance (the 'Lastivka' variety has a light blush, and the 2-14-22/05 hybrid has red fruits). The variety 'Legenda of the Carpat' stood out interms off ruitsize with anaverage weight of 323 g, the maximum – 408 g. Varieties and forms are characterized by resistance to scab (*Venturia pirina*), and 'Legenda of the Carpat' – to fruit rot (*Monilia fructigena* Pers.) and high resistance to bacteria (*Erwinia amylovora* Burill.).*

Key words: pear, hybrids, variety, selection, early fruiting, taste, stability, productivity.

Одержано редколегією 27.10.2023